

تناهیب جرم و مجازات

مؤلف:

حاج میرزا رضا

www.ketab.ir

سرشناسه	: رضایی، حمزه، ۱۳۶۴ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام
	Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	: تناسب جرم و مجازات/ مولف حمزه رضایی.
مشخصات نشر	: تهران: گپوا، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۵ ص.
شابک	: 978-600-451-568-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: حقوق جزا - ایران
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۸ ت ۹ / ۳۷۹۴ / KMH
رده بندی دیویی	: ۵۵/۳۴۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۴۷۰۵۱

تلاش برای مبارات

مؤلف	حمزه رضایی
سال چاپ اول	۱۳۹۸
شمارگان	۱۰۰۰
ناشر	انتشارات گپوا
صفحه آرای	سجاد حاتمی
طراح جلد	معصومه خبری
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۵۱-۵۶۴۷۰۵۱-۹
قیمت	۲۵۰,۰۰۰ ریال
آدرس ناشر: * تهران. میدان انقلاب. خ کارگر جنوبی. کوچه مهدی زاده. پلاک ۱ طبقه ۴. تلفن: ۰۲۱۶۶۶۱۳۳۸۸۰	

مقدمه مولف

اصل تناسب جرم و مجازات به عنوان یک قاعده حقوق بین‌المللی کیفری در دیوان کیفری بین‌المللی مطرح می‌باشد و آن نسبت بین جرم و مجازات است که باید بر اساس نوع و میزان صدمه وارده، وضعیت بزه دیده و بزه‌کار و اوضاع و احوال ارتکاب جرم در سطح بین‌المللی برای برقراری تعادل روانی از دست رفته بشریت و بازدارندگی و بر پایه ارزش‌های جهان شمول تعیین و برای رسیدن به اهداف کیفری، سیاست جنایی، باشد. امروزه اعمال کیفیات مشدده و تا حدودی مخففه پس از تجربه مداخله قضایی شورای امنیت در تشکیل دادگاههای کیفری بین‌المللی موقت یوگوسلاوی و رواندا و دادگاههای کیفری مختلط با نوعی بازخورد نسبی و مثبت، هم‌زمان به عنوان ابزار اعمال اصل تناسب جرم و مجازات کاربرد دارد. رعایت اصل تناسب جرم و مجازات نیازمند آن است که قانونگذار سیاستی افتراقی در قبال دو گونه جرایم سبک و سنگین در پیش گیرد، در جرایمی که دارای قبح زیاد و خطر شدید هستند، سیاست کیفری باید سختگیرانه، جدی و برخوردار از قدرت بازدارندگی باشد ولی در جرایمی که قبح چندانی ندارد و خطر شدیدی برای افراد و جامعه به شمار نمی‌آید، سیاست کیفری باید مبتنی بر ارفاق و تسامح و پرهیز از کیفر باشد. در نظام حقوق کیفری ایران در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ اصل تناسب جرم و مجازات در ماده ۱۶ قانون مجازات اسلامی با توجه به درجه بندی مجازات‌ها تا حدودی رعایت شده است. سوال اصلی این کتاب آن است که از منظر سیاست تقنینی آیا قانونگذار ایران اصل تناسب جرم و مجازات را از بعد ترتیبی و ماهوی رعایت کرده است؟ به نظر می‌رسد قانونگذار در برخی از قوانین کیفری ایران از جمله قانون مبارزه با مواد مخدر و

جرم انگاری برخی جرایم علیه امنیت و آسایش داخلی اصل تناسب جرم و مجازات را با توجه به معیار ماهوی و ترتیبی رعایت نکرده است.

www.ketab.ir

مقدمه مولف ۵

فصل اول: کلیات

مقدمه	۱۹
مبحث اول: مفهیم	۲۳
گفتار اول: مفهوم سوم	۲۳
بند اول: مفهوم لغوی ج	۲۴
بند دوم: مفهوم اصطلاحی ج	۲۵
بند سوم: مفهوم اخلاقی ج	۲۶
بند چهارم: مفهوم اجتماعی جرم	۲۷
بند پنجم: مفهوم جرم از منظر حقوق بین المللی	۲۸
گفتار دوم: مفهوم مجازات	۲۹
بند اول: مفهوم لغوی مجازات	۳۰
بند دوم: مفهوم اصطلاحی مجازات	۳۰
گفتار سوم: مفهوم تناسب	۳۱
بند اول: مفهوم لغوی تناسب	۳۱
بند دوم: مفهوم اصطلاحی تناسب	۳۲
مبحث دوم: اهداف، مبانی و اصول حاکم بر مجازات ها	۳۶
گفتار اول: اهداف مجازات	۳۶
بند اول: تشفی و انتقام	۳۶

- بند دوم: اجرای عدالت ۳۶
- بند سوم: بهسازی، درمان و بازپروری مجرم ۳۷
- بند چهارم: پیشگیری ۳۸
- گفتار دوم: ویژگی‌های مجازات ۳۸
- بند اول: آزاردهندگی و رنج آوری ۳۸
- بند دوم: رسوا کنندگی ۳۸
- بند سوم: معین و ثابت بودن ۳۹
- بند چهارم: قطعی بودن ۳۹
- گفتار سوم: اصول حاکم بر مجازات‌ها ۳۹
- بند اول: اصل قاری بودن مجازات‌ها ۳۹
- بند دوم: اصل شایسته بودن مجازات‌ها ۴۰
- بند سوم: اصل تساوی مجازات‌ها ۴۱
- بند چهارم: اصل فردی کردن مجازات‌ها ۴۱
- بند پنجم: اصل تناسب مجازات‌ها ۴۱
- گفتار چهارم: مبانی توجیهی مجازات و معیارهای تعیین آن ۴۲
- بند اول: مبانی توجیهی مجازات ۴۳
- بند دوم: معیارهای تعیین مجازات ۴۳
- الف) میزان صدمه وارده و اخلال در نظم عمومی ۴۳
- ب) وضعیت بزهکار ۴۴
- ج) وضعیت بزه دیده ۴۴
- مبحث سوم: طبقه بندی جرایم و مجازات‌ها ۴۵
- گفتار اول: طبقه بندی جرایم ۴۵
- بند اول: طبقه بندی بر حسب عنصر قانونی: ۴۵
- بند دوم: طبقه بندی جرایم از لحاظ عنصر مادی ۴۶

- ۴۶..... الف) جرم فوری و مستمر
- ۴۶..... ب) جرم مطلق و مقید
- ۴۶..... ج) جرم ساده و مرکب
- ۴۶..... د) جرم به عادت
- ۴۶..... ه) جرم مکرر و استمرار یافته
- ۴۷..... و) طبقه بندی جرایم از لحاظ عنصر روانی:
- ۴۷..... بند چهارم: طبقه بندی جرایم از دیدگاه حقوقدانان
- ۴۷..... الف) جرم کیفری
- ۴۷..... ب) جرم انانی
- ۴۸..... ج) جرم انتظامی
- ۴۸..... بند پنجم: طبقه بندی جرایم از منظر حقوق بین الملل:
- ۴۸..... الف) جنایات علیه صلح
- ۴۸..... ب) جنایات جنگی
- ۴۸..... ج) جنایات علیه بشریت
- ۴۹..... گفتار دوم: طبقه بندی مجازات ها
- ۴۹..... بند اول: طبقه بندی مجازات بر مبنای شدت و خفایت آن
- ۴۹..... بند دوم: طبقه بندی مجازات بر مبنای نسبت آنها به مجرم
- ۵۰..... بند سوم: طبقه بندی دیگری مجازات ها با توجه به مشنیت مجرم
- ۵۰..... بند چهارم: طبقه بندی مجازات ها در قانون مجازات اسلامی
- ۵۰..... الف) مجازات های اصلی
- ۵۱..... ۱- حد
- ۵۱..... ۲- قصاص
- ۵۲..... ۳- دیه
- ۵۲..... ۴- تعزیر

- ۵۴..... مجازات اعدام (سالب حیات) -
- ۵۵..... مجازات سالب آزادی (حبس) -
- ۵۵..... مجازات جزای نقدی -
- ۵۶..... ب) مجازات‌های تکمیلی -
- ۵۷..... ج) مجازات‌های تبعی -
- ۵۸..... مبحث چهارم: ویژگی ها، عناصر و مبانی اصل تناسب جرم و مجازات
- ۵۸..... گفتار اول: ویژگی‌های اصل تناسب -
- ۵۸..... گفتار دوم: عناصر تناسب -
- ۵۹..... گفتار سوم: مبانی اصل تناسب -
- ۵۹..... بند اول: اصل تناسب مبتنی بر سزاهشی -
- ۶۱..... بند دوم: اصل تناسب مبتنی بر فایده گرایی -
- ۶۱..... بند سوم: اصل تناسب مبتنی بر نتیجه گرایی محض و مجازات -
- ۶۲..... گفتار چهارم: معیارهای ارزیابی اصل تناسب جرم و مجازات -
- ۶۴..... بند اول: تعیین مراتب جرائم -
- ۶۴..... الف) شدت عینی جرم (صدمه حاصل از جرم) -
- ۶۷..... ب) شدت ذهنی جرم (مجرمیت مرتکب) -
- ۶۸..... ج) میزان تأثیر مرتکب در وقوع جرم -
- ۷۰..... بند دوم: تعیین مراتب مجازات‌ها -
- ۷۱..... الف) مجازات‌های نامتناسب -
- ۷۱..... ب) مبانی فلسفی ممنوعیت مجازات‌های نامتناسب -

فصل دوم: جایگاه اصل تناسب جرم و مجازات

- ۷۵..... مبحث اول: جایگاه اصل تناسب جرم و مجازات در اندیشه‌های حقوقی -
- ۷۵..... گفتار اول: اصل تناسب جرم و مجازات در اندیشه‌های کلاسیک حقوق جزا -

- گفتار دوم: جایگاه اصل تناسب جرم و مجازات در مکاتب مختلف حقوقی ۷۹
- بند اول: مکتب تحقیقی ایتالیایی ۷۹
- بند دوم: مکتب سزادهی ۸۰
- بند سوم: مکتب فایده اجتماعی ۸۴
- بند چهارم: مکتب عدالت مطلق ۸۵
- بند پنجم: مکتب دفاع اجتماعی جدید ۸۶
- بند ششم: مکتب بازدارندگی ۸۹
- مبحث دوم: جایگاه اصل تناسب جرم و مجازات در حقوق کیفری ایران ۹۷
- گفتار اول: نسبت اصل تناسب به اعتبار موضوع جرم ۹۷
- بند اول: نسبت به اشخاص ۹۷
- بند دوم: در جرائم علیه اموال و مالکیت ۹۹
- بند سوم: در جرائم علیه امنیت و آسایش عمومی ۱۰۰
- گفتار دوم: اصل تناسب جرم و مجازات از منظر تقنینی ۱۰۱
- بند اول: بررسی اصل تناسب جرم و مجازات در قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۹ با اصلاحات بعدی ۱۰۲
- بند دوم: بررسی اصل تناسب جرم و مجازات در قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵، ۱۰۴
- بند سوم: بررسی اصل تناسب جرم و مجازات در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۰۶
- ۱۳۹۲ ۱۰۶
- گفتار سوم: تأثیر کیفیات مخففه و مشدده در اصل تناسب جرم و مجازات ۱۱۱
- گفتار چهارم: اصل تناسب جرم و مجازات از منظر قضایی ۱۱۲
- بند اول: شاخصهای تناسب قضایی ۱۱۲
- بند دوم: هدف از تناسب قضایی ۱۱۳
- گفتار پنجم: معیار و مؤلفه‌های تناسب جرم و مجازات در حقوق کیفری ایران ۱۱۴
- بند اول: معیار مربوط به فرهنگ جامعه ۱۱۵

بند دوم: معیار مربوط به عنصر روانی.....	۱۱۵
بند سوم: معیار مربوط به کیفیت ارتکاب جرم.....	۱۱۶
مبحث سوم: جایگاه اصل تناسب جرم و مجازات در اسناد بین المللی.....	۱۱۶
گفتار اول: اصل تناسب جرم و مجازات در کنوانسیون اروپایی حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی.....	۱۱۶
بند اول: مواد قانونی مرتبط.....	۱۱۷
بند دوم: جایگاه اصل تناسب جرم و مجازات در کنوانسیون اروپایی حقوق بشر.....	۱۱۸
گفتار دوم: اصل تناسب جرم و مجازات در معاهده حقوق مدنی - سیاسی ۱۹۶۶.....	۱۲۳
گفتار سوم: اصل تناسب جرم و مجازات در دیوان بین الملل کیفری.....	۱۲۵
بند اول: مواد قانونی مرتبط.....	۱۲۵
بند دوم: معیارهای تنزیلی.....	۱۲۶
بند سوم: معیارهای قضایی.....	۱۲۸
گفتار چهارم: اصل تناسب جرم و مجازات در دیوان اروپایی حقوق بشر.....	۱۲۹
گفتار پنجم: اصل تناسب جرم و مجازات در اساسنامه دیوان کیفری یوگسلاوی سابق.....	۱۳۱
گفتار ششم: اصل تناسب جرم و مجازات در اساسنامه دیوان دائمی دادگستری.....	۱۳۱
نتیجه گیری.....	۱۳۳
پیشنهادهات.....	۱۳۸
فهرست منابع.....	۱۴۰